

KUŞADASI'NIN ENDEMİK BİTKİLERİNDEN BAZILARI

THYMBRA SPICATA (ZAHTER, ACI KEKİK)

Akdeniz havzası içerisinde dağılmış olup, Güney Avrupa kıyılarından batı İran'a kadar uzanır. Çalimsıkarakterdeki bu bitkiler oldukça yoğun hoş kokuludurlar. "Zahter, sivri kekik ve acı kekik" olarak bilinenThymbra cinsi Türkiye'de 3 tür ve 4 alttür ile toplam 5 takson ile temsil edilmektedir. Thymbra spicata L. esasen Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinde dağılmakta olup, subsp. spicatave subsp. intricata (P.H.Davis) R.Morales olmak üzere 2 alttür içerir.

Pembe renk'te çiçekler açan, 50 cm. boylarında bitkidir. Kara Kekik, Dag Kekigi olarak'ta bilinmektedir. Kusadamız'da hızlı betonlaşmanın ve bilincsiz toplamanın rezervlerini hızla yok ettiği bitkiler arasında sayabiliriz.

**RESEDA ALBA
(AKGERDANLIK)**

Muhabbet çiçeği ailesindedir. Kusadamız'da Güvercinada'nın her tarafında görmeniz mümkündür.

Tek veya çok yıllık otsu bir bitkidir. 0-800 m. yükseklik te taşlık ve kumluk alanlar da bulunur.

Endemik değildir.

Ülkemizde ki dağılımı Batı Anadolu'dur.

Çiçek dönemi sonunda gövde ve yapraklar turuncu bir görünüm sergiler.

**CONYZA BONARIENSIS
(ÇAKAL OTU)**

Kusadamız'ın bir çok yerinde karşımıza çıkan bir bitkidir. Kaldırımlarda, yol kenarlarında dikkatleri çekerler.

Mayıs-Ekim ayları çiçeklenme dönemidir.

0-1070 m. rakımlarda kurak, taşlık alan, bos alanlarda yetişir.

Tek yıllık bir bitkidir. Endemik değildir.

bitkiye dokununca veya sallayınca eksimsi baharatlı bir koku hissedilir.

**CAMPANULA TOMENTOSA
(TÜYLÜ ÇAN ÇİÇEĞİ)**

Türkiye’de Anadolu’nun batısında yayılıs gösteren, çana benzemesi nedeniyle Çan Çiçeği (Campanula tomentosa Lam.) olarak adlandırılan bitki, Aydın - Kusadası Körfezi çevresinde, Dilek Yarımadası-Büyük Menderes Deltası Milli Parkı ve Kusadası Degirmendere’de yayılıs göstermektedir. Mayıs ayında ilk çiçeklerini açan ve endemik bir tür olan Çan Çiçeğinin yaşam alanlarının mutlaka korunması gerekmektedir. Yayılıs alanı çok dar olan Çan Çiçeği, Dünya Doğayı Koruma Birliği’nin (IUCN) kırmızı liste kategorilerine göre tanımlanmış Türkiye genelinde bölgesel düzeyde “Hassas” (VU) tür olarak yer alan otsu bir bitkidir.

SEDUM ACRE (ACI DAM KORUGU)

Kalın ve etli yapraklarıyla dolgun bitkilerdendir. Biriktirdikleri su rezervi onları kuraklığa karşı dayanıklı kılar. Genel görünüm ve yaprak formu itibarıyla çok sayıda çeşidi vardır.

10–20 cm boyunda yayılıcı, gövdeleri sürünücü, çok yıllık herdem yeşil otsu bitkilerdir. Yapraklar sarmal dizilimli, kısa, küt uçlu biber gibi acı bir tada sahiptirler. Çiçekler terminal, simoz kuruluşunda, 5 taç yapraklı yıldız şeklinde ve sarı renklidir. Yaz aylarında çiçek açar.

Bol güneşli açık alanlarda ve ılıman iklimlerde yetişir. Tash, kumlu, kireç bakımından zengin toprakları tercih eder. Soğuklara dayanıklıdır.

**ARBUTUS UNEDO
(KOCA YEMİS)**

Fundagiller (Ericaceae) familyasından meyveleri yenilen bir çalı türüdür. 5-10 metre boylarında olmasına karşın nadiren de olsa 15 metreye ulaşan türlerine rastlanmaktadır. Aynı zamanda Çilek Ağacı adıyla da bilinmektedir.

Meyveleri toplanmazsa 1 sene boyunca bitki yeni meyveler verene kadar dalında kalabilmektedir.

Ülkemiz de Marmara, Ege, Akdeniz ve Karadeniz bölgesindeki makilerle birlikte bulunur.

Kusadımız'da hızlı kentleşme sonucu ciddi tehdit altındadır. Kalafat dağı, Magriboğlu, Kese mevkii civarlarında ciddi anlamda kıyıma uğramışlardır.

Aralık ayı itibarıyla meyveler olgunlaşır. Çiçekler beyaz renkli, uç kısımları yeşilimsi, salkım durumları halinde toplanmışlardır.

**PANCRATIUM MARITIMUM
(KUM ZAMBAGI)**

**Nergisgiller (Amaryllidaceae) familyasına aittir.
Kıyı kumullarında yetisen soğanlı bir bitki türüdür.**

**Çok yıllık, soğanlı, genişçe uzun seritsi yapraklı,
yaklaşık 40-45 cm boyunda, beyaz çiçekli, çiçek sayısı
3-15, koronalı, korona tepallerin 2 / 3 ü kadardır.
Çiçeklenme zamanı Ağustos ve Ekim ayları arasındadır.**

**Tüm Akdeniz ülkelerinde ve Karadenizin güney
kıyılarında yetişir.**

Türün nesli tehlike altındadır.

**Türkiye'de bulunan zambakların ülke dışına
çıkartılması suçtur.**

**Türe yönelik en önemli tehdit,
kıyı bölgelerinde hızla yayılan yazlık konutlar'dır.**

GLOBULARIA ALYPUM (KÜRE ÇİÇEĞİ)

Kökeni Akdeniz olan bitki, Türkiye'da Batı Anadolu'da ve genel olarak Akdeniz bölgesinde doğal yayılış göstermektedir.

Bitki yetiştirme alanları çalılık ve makilik alanlardır. Subat, Mart, Nisan ayı Kusadımız için çiçeklenme dönemidir.

Çok yıllık bir bitkidir. Çiçek rengi Leylaktır. IUCN-Kırmızı Liste Kategorisinde "Zarar Görebilir" (VU-Vulnerable) olarak gösterilmiş ve Endemiktir...

Kusadası çalılık ve makilik alanlarda her an karşınıza çıkabilen bitkidir.. Kentleşme ise bu bitki için ciddi tehdit olmaktadır..

**CAMPANULA IYRATA
(LIR BİÇİMLİ ÇAN ÇİÇEĞİ)**

Çan çiçeği familyasındandır. 0-1700 m. arası genellikle taş yerler, uçurumlar ve nehir kıyılarında görülmektedir. İki yıllık otsu bitkidir. Kusadası endemik bitkileri arasındadır. Kapalı tohumlu olup, çift çeneklidir. 15-70 cm boyunda olup, çiçekler sapsız, salkım, çanak lopları taç tübünün 1/2'si kadar, taç silindirik huni şeklindedir.

Çiçeklenme Zamanı :

Bahar (Nisan)

Bahar Sonu (Mayıs)

Yaz Başı (Haziran)

Yaz (Temmuz)

Çiçek rengi : Menekşe

**ORCHIS ITALICA
(TAVSAN TOPUGU)**

Çıplak adam Orkidesi olarak ta bilinen çok yıllık bir bitkidir. Mart ortası, Mayıs başı çiçeklenme dönemidir.

50 - 700 m. yüksekliklerde Çimenli ve makilik alanlarda bulunur.

Maalesef ülkemizde soğanlı bitkiler hızla yok edilmektedir. Salep elde etmek için yumrularının topraktan kitle halinde çıkarılmış olmasıdır. Ayrıca, türün yayılma alanları betonlaşma, tarımsal yararlanma ve aşırı otlatma nedeniyle de belirgin tehdit altındadır.

**Centaurea Mykalae
(Tüllüşah-Aydın Gaşığı)**

Kuşadamız çevresinde görülen ve " Tüllüşah - Aydın Gaşığı " olarak adlandırılan *Centaurea Mykalae* endemik türümüzdür.

2 metre boya ulaşabilen, sarı renkli, iri çiçeklere sahip bir türdür.

Çiçeklerinin ömrü bir ay olup, çok yıllık otsu bir bitkidir.

Tüllüşah - Aydın Gaşığı,

1979 yılında Aydın'da keşfedildi.

Bu türün nesli tükenmekte olup, Vahim (CR) kategorisinde değerlendirilmektedir.

Tüllüşah - Aydın Gaşığı için Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi tarafından başlatılan koruma ve çoğaltma faaliyetleri, Aydın ve Muğla'daki yetişme ortamlarında devam etmektedir.